

במדבר פרק ו

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְלֵא לְנֹדֵד נֹדֵד נְזִיר לְהִזְיֵר לִיקְנֹק: [**איסור יין וכו'**]: (ג) מִיַּיִן וְשִׁכָר יִזִּיר חֲמִץ יַיִן וְחֲמִץ שִׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לְחַיִּים וְיִבְשִׁים לֹא יֵאָכֵל: (ד) כָּל יַמֵּי נְזָרוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מִחֲרָצִנִים וְעַד וְגַם לֹא יֵאָכֵל: [**איסור על השיער**]: (ה) כָּל יַמֵּי נְדָר נְזָרוֹ תַעֲרַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֵאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יִזִּיר לִיקְנֹק **קִדְשׁ יְהִיָּה** גְּדֹל פֶּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ: [**איסור מגע בטומאת מת וכו'**] (ו) כָּל יַמֵּי הַזִּירוֹ לִיקְנֹק עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא: (ז) לְאֲבִיו וְלֵאמֹו לְאֲחִיו וְלְאֲחֹתוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמֵתָם כִּי נָזַר אֱלֹהֵיו עַל רֹאשׁוֹ: (ח) כָּל יַמֵּי נְזָרוֹ קִדְשׁ הוּא לִיקְנֹק: [**”RESET” במגע בטומאת מת**] (ט) וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפִתְעָה פְתָאִים וְטִמְאָה רֹאשׁ נְזָרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַיּוֹם סְהֻרְתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִגְלַחְנוּ: (י) וּבַיּוֹם הַשְּׂמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֶל הַכֹּהֵן אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (יא) וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לִחְטָאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכָפַר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְקִדְשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: (יב) וְהִזְיֵר לִיקְנֹק אֶת יַמֵּי נְזָרוֹ וְהִבִּיא כָּבֶשׂ בֶּן שָׁנָתוֹ לְאֶשֶׁם וְהִקְיָם הָרִאשֹׁנִים יִפְלוּ כִּי טִמְא נְזָרוֹ: [**סיום**]

התהליך] (יג) וְזֹאת תֹּזְכֶרֶת הַנְּזִיר בַּיּוֹם מְלֵאת יַמֵּי נְזָרוֹ וְיָבֵא אֹתוֹ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (יד) וְהִקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ לִיקְנֹק כָּבֶשׂ בֶּן שָׁנָתוֹ תְּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכַבֵּשׂה אֶחָד בֵּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד תְּמִים לְשִׁלְמִים: (טו) וְסֹל מִצוֹת סֹלֶת חֵלֶת בְּלוֹלֶת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וּמִנְחֹתָם וְנִסְכֵיהֶם: (טז) וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְקֹנֶק וַעֲשֶׂה אֶת חֻטָּאתוֹ וְאֶת עֹלָתוֹ: (יז) וְאֵת הָאֵיל יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לִיקְנֹק עַל סֹל הַמִּצוֹת וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת מִנְחֹתוֹ וְאֶת נִסְכּוֹ: (יח) וְגִלַּח הַנְּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת רֹאשׁ נְזָרוֹ וְלָקַח אֶת שְׁעַר רֹאשׁ נְזָרוֹ וְנָתַן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר תַּחַת זָבַח הַשְּׁלָמִים: (יט) וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרֶע בְּשִׁלְהָ מִן הָאֵיל וְחֵלֶת מִצָּה אֶחָת מִן הַסֵּל וּרְקִיקֵי מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחֵר הַתְּגַלְחוֹ אֶת נְזָרוֹ: (כ) וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְקֹנֶק קִדְשׁ הוּא לִכְהֵן עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחֵר יִשְׁתֶּה הַנְּזִיר יַיִן: (כא) זֹאת תֹּזְכֶרֶת הַנְּזִיר אֲשֶׁר יִדַּר קָרְבָּנוֹ לִיקְנֹק עַל נְזָרוֹ מִלְּבַד אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יְדוֹ כִּפֵּי נְזָרוֹ אֲשֶׁר יִדַּר כֵּן יַעֲשֶׂה עַל תֹּזְכֶרֶת נְזָרוֹ: פ

תלמוד בבלי מסכת תענית דף יא עמוד א

אמר שמואל: כל היושב בתענית נקרא חוטא. סבר כי האי תנא, דתניא: **רבי אלעזר הקפר ברבי אומר**: מה תלמוד לומר +במדבר ו'+ "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש", וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין, והלא דברים קל וחומר: ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא "חוטא", המצער עצמו מכל דבר ודבר - על אחת כמה וכמה.

רבי אלעזר אומר: נקרא "קדוש", שנאמר +במדבר ו'+ "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו". ומה זה שלא ציער עצמו אלא מדבר אחד נקרא "קדוש", המצער עצמו מכל דבר - על אחת כמה וכמה. ולשמואל, הא איקרי קדוש?! - ההוא אגידול פרע קאי [ששערו אסור בהנאה, אבל הוא עצמו לא נקרא קדוש - רש"י]. - ולרבי אלעזר, הא נקרא חוטא! ההוא דסאיב נפשיה [על שנטמא במת - רש"י].

תלמוד ירושלמי מסכת קידושין פרק ד דף סו טור ב /הי"ב

ר' חזקיה ר' כהן בשם רב עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל מה שראת עינו ולא אכל.

רמב"ם הלכות זעות פרק ג הלכה א

שמא יאמר אדם הואיל והקנאה והתאוה והכבוד וכיוצא בהם דרך רעה הן ומוציאין את האדם מן העולם, אפרוש מהן ביותר ואתרחק לצד האחרון, עד שלא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ישא אשה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבש מלבוש נאה אלא השק והצמר הקשה וכיוצא בהן כגון כהני העובדי כוכבים, גם זה דרך רעה היא ואסור לילך בה, המהלך בדרך זו נקרא חוטא, שהרי הוא אומר בנזיר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, אמרו חכמים ומה אם נזיר שלא פירש אלא מן היין צריך כפרה המונוע עצמו מכל דבר ודבר על אחת כמה וכמה, לפיכך צוו חכמים שלא ימנע אדם עצמו אלא מדברים שמנעתו התורה בלבד, ולא יהא אוסר עצמו בנדירים ובשבועות על דברים המותרים, כך אמרו חכמים לא דייך מה שאסרה תורה אלא שאתה אוסר עליך דברים אחרים, ובכלל הזה אלו שמתענין תמיד אינן בדרך טובה, ואסרו חכמים שיהא אדם מסגף עצמו בתענית, ועל כל הדברים האלו וכיוצא בהן צוה שלמה ואמר אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם.

רמב"ם הלכות נזירות פרק י

האומר הריני נזיר אם אעשה כך וכך או אם לא אעשה וכיוצא בזה הרי זה רשע ונזירות כזו מנזירות רשעים הוא, אבל הנודר לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח ועל זה נאמר נור אלהיו על ראשו קדש הוא לה', ושקלו הכתוב כנביא (שנאמר) ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים. סליקו להו הלכות נזירות בס"ד.

כסף משנה הלכות נזירות פרק י הלכה יז - ומ"ש אבל הנודר לה' דרך קדושה ה"ז נאה ומשובח וכו'. בפ"ק דנדרים (דף ט'): במעשה דנזיר שבא לפני שמעון הצדיק: **רדב"ז הלכות נזירות פרק י הלכה יז** - אומר הריני נזיר אם אעשה כך וכך וכו'. פ"ק דנדרים משנה כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרוב ובשבעה ומייתי עלה הא דתניא אמר ר' שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם טמא אלא פעם אחת וכו' ומייתי לה נמי בפ"ק דנזיר ובכמה דוכתי:

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ט עמוד ב

דתניא, אמר (רבי) שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד; פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקוצותיו סדורות לו תלתלים, אמרתי לו: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה? אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם [לילך אחרי מראה עיני. ר"ן], אמרתי לו: רשע! למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה? העבודה, שאגלחך לשמים! מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו: בני, כמות ירבו נזירי נזירות בישראל, עליד הכתוב אומר: +במדבר ו+ "איש... כי יפליא לנודר נדר נזיר להזיר לה". מתקיף לה רבי מני: מאי שנא אשם נזיר טמא דלא אכל? דאתי על חטא, כל אשמות נמי לא ליכול, דעל חטא אתו! א"ל ר' יונה: היינו טעמא, כשהן תוהין נזירין, וכשהן מטמאין ורבין עליהן ימי נזירות מתחרטין בהן, ונמצאו מביאין חולין לעזרה. אי הכי, אפילו נזיר טהור נמי! נזיר טהור לא, דאמודי אמיד נפשיה דיכול לנודר.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת נדרים דף ט עמוד ב

בא נזיר אחד מן הדרום כו'. יש לעיין מה לו להזכיר שבא מן הדרום גם שהיה רועה לאביו בעירו גם מה שפרש"י שפחו עלי יצרי להבאני לידי הרהור עבירה הוא דחוק, מה ענין מתגאה לזה. **ונראה** שרמו שבא מדרום שהיה חכם כמ"ש הרוצה להחכים ידרים ואמר שאע"פ כן היה רועה לאביו במצות כבוד אב ואמר גם בעירו במקום שהיה מכירין בו ובמעלתו ואמר מצורף לזה כשהיה מסתכל עצמו בבבואה שהיה גם יפה עינים פחו עליו היצר הרע להתגאות וכי איש כמוהו במעלת החכמה ויפה עינים יהיה רועה וז"ש שביקש לטורדו מן העולם לעבור על מצות כבוד אביו שנאמר בו למען יאריכוני ימך גוי. ואמר מפני מה אתה מתגאה שלא להיות עוד רועה לאביך שסופך למות ע"י שתעבור מצוה זו של כבוד אב והוא ענין מעשה אבשלום בעצמו שהיה מתגאה בשערו ומרד באביו כדאמרין פ"ק דסוטה וזה שמסיים כאן להזיר לה' שהיה זה נזיר להתגלח לש"ש לקיים מצות כבוד אב ואמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו הרשע הוא היצה"ר מסתכל וצופה ביופי הצדיק ובמעלותיו וע"י זה מבקש להביאו לידי מעשים רעים כדי להמיתו וקרוב לזה דרשוהו בפ"ק דקידושין ע"ש:

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כה עמוד ב

אמר רבי יצחק: הרוצה שיחכים – ידרים [יתפלל לכיוון דרום], ושיעשיר – יצפין, וסימנך: שלחן בצפון [המסמל שובע] ומנורה בדרום [אור מסמל חכמה]; ורבי יהושע בן לוי אמר: לעולם ידרים, שמתוך שמתחכם מתעשר, שנאמר: +משלי ג+ אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד.

רש"י בראשית פרק לט

ויהי יוסף יפה תואר - כיון שראה עצמו מושל, התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו, אמר הקב"ה אביך מתאבל ואתה מסלסל בשערך, אני מגרה בך את הדוב, מיד ותשא אשת אדוניו וגו' - כל מקום שנאמר אחר סמוך:

הרמ"א תורת העולה פרק ע: (או ע"א)

...כמו שאמר הרמב"ם כי רפואת הנפש כרפואת הגוף... צריך להדריך עצמו בהיפך מידותיו הרעות עד שיעמוד על המיצוע במידות (=בדרך האמצעית) שהוא הטוב בכל דבר... וזה ענין הנזיר, כי אם נזור מטעם שראה שנטה אל תאוות העולם, צריך להפריש עצמו אל קצה האחרון השני בהרחקה גדולה – עד שירגיל עצמו לעמוד אחר כך בדרך המיצוע. ולפיכך אמרה התורה "קדוש יהיה" כי עיקר קדושתו של נזיר יהיה לעתיד אחר השלמת ימי נזרו, שיעמוד אז בענין מיצוע, לא בשעת נזרו, שאז חטא ולזה נאמר "וכיפר עליו מאשר חטא..." כי הרחקת הנזיר הוא רע מצד עצמו, מאחר שכל הקצוות רעות; ולא נצטווה עליו הנזיר אלא לתכלית טוב, שיעמוד על המיצוע.

רמב"ם הלכות דעות פרק א

הלכה א - דעות הרבה יש לכל אחד ואחד מבני אדם וזו משונה מזו ורחוקה ממנו ביותר, יש אדם שהוא בעל חמה כועס תמיד, ויש אדם שדעתו מיושבת עליו ואינו כועס כלל ואם יכעס יכעס כעס מעט בכמה שנים, ויש אדם שהוא גבה לב ביותר, ויש שהוא שפל רוח ביותר, ויש שהוא בעל תאוה לא תשבע נפשו מהלך בתאוה, ויש שהוא בעל לב טהור מאד ולא יתאוה אפילו לדברים מעטים שהגוף צריך להן, ויש בעל נפש רחבה שלא תשבע נפשו מכל ממון העולם, כענין שנאמר אוהב כסף לא ישבע כסף, ויש מקצר נפשו שדיו אפילו דבר מעט שלא יספיק לו ולא ירדוף להשיג כל צרכו, ויש שהוא מסוגף עצמו ברעב וקובץ על ידו ואינו אוכל פרוטה משלו אלא בצער גדול, ויש שהוא מאבד כל ממונו בידו לדעתו, ועל דרכים אלו שאר כל הדעות כגון מהולל ואונן וכילי ושוע ואכזרי ורחמן ורך לבב ואמיץ לב וכיוצא בהן.

הלכה ב - ויש בין כל דעה ודעה הרחוקה ממנה בקצה האחר דעות בינוניות זו רחוקה מזו, וכל הדעות יש מהן דעות שהן לאדם מתחלת ברייתו לפי טבע גופו, ויש מהן דעות שטבעו של אדם זה מכוון ועתיד לקבל אותם במהרה יותר משאר הדעות, ויש מהן שאינן לאדם מתחלת ברייתו אלא למד אותם מאחרים או שנפנה להן מעצמו לפי מחשבה שעלתה בלבו, או ששמע שזו הדעה טובה לו ובה ראוי לילך והנהיג עצמו בה עד שנקבעה בלבו.

הלכה ג - שתי קצוות הרחוקות זו מזו שבכל דעה ודעה אינן דרך טובה ואין ראוי לו לאדם ללכת בהן ולא ללמדן לעצמו, ואם מצא טבעו נוטה לאחת מהן או מוכן לאחת מהן או שכבר למד אחת מהן ונהג בה יחזיר עצמו למוטב וילך בדרך הטובים והיא הדרך הישרה.

הלכה ד - הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם, והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות ריחוק שוה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו, לפיכך צו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו, כיצד לא יהא בעל חמה נוח לכעוס ולא כמת שאינו מרגיש אלא בינוני, לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת, וכן לא יתאוה אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן כענין שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו, וכן לא יהיה עמל בעסקו אלא להשיג דבר שצריך לו לחיי שעה כענין שנאמר טוב מעט לצדיק, ולא יקפוץ ידו ביותר, ולא יפזר ממונו אלא נותן צדקה כפי מסת ידו ומלוה כראוי למי שצריך, ולא יהא מהולל ושוחק ולא עצב ואונן אלא שמח כל ימיו בנחת בסבר פנים יפות, וכן שאר דעותיו, ודרך זו היא דרך החכמים, כל אדם שדעותיו דעות בינוניות ממוצעות נקרא חכם.

רמב"ם הלכות דעות פרק ב

הלכה ב - וכיצד היא רפואתם מי שהוא בעל חמה אומרים לו להנהיג עצמו שאם הוכה וקולל לא ירגיש כלל, וילך בדרך זו זמן מרובה עד שיתעקר החמה מלבו, ואם היה גבה לב ינהיג עצמו בבזיון הרבה וישב למטה מן הכל וילבש בלויי סחבות המבזות את לובשיהם וכיוצא בדברים אלו עד שיעקור גובה הלב ממנו ויחזור לדרך האמצעית שהוא דרך הטובה, ולכשיחזור לדרך האמצעית ילך בה כל ימיו, ועל קו זה יעשה בשאר כל הדעות אם היה רחוק לקצה האחד ירחיק עצמו לקצה השני וינהוג בו זמן רב עד שיחזור בו לדרך הטובה והיא מדה בינונית שבכל דעה ודעה.

הלכה ג - ויש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר, והוא **גובה לב**, שאין דרך הטובה שיהיה אדם עניו בלבד אלא שיהיה שפל רוח ותהיה רוחו נמוכה למאד, ולפיכך נאמר במשה רבינו ענו מאד ולא נאמר ענו בלבד, ולפיכך צו חכמים מאד מאד הוי שפל רוח, ועוד אמרו שכל המגביה לבו כפר בעיקר שנאמר ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך, ועוד אמרו בשמתא מאן דאית ביה גסות הרוח ואפילו א מקצתה, **וכן הכעס** מדה רעה היא עד למאד וראוי לאדם שיתרחק ממנה עד הקצה האחר, וילמד עצמו שלא יכעוס ואפילו על דבר שראוי לכעוס עליו, ואם רצה להטיל ב אימה על בניו ובני ביתו או על הציבור אם היה פרנס ורצה לכעוס עליהן כדי שיחזרו למוטב יראה עצמו בפניהם כעוס כעסו והוא אינו כועס, אמרו חכמים מיושבת בינו לבין עצמו כאדם שהוא מדמה כועס בשעת כעסו והוא אינו כועס, אמרו חכמים הראשונים כל הכועס כאילו עובד עבודת כוכבים, ואמרו שכל הכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו ואם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו, ובעלי כעס אין חייהם חיים, לפיכך צו להתרחק מן הכעס עד שינהיג עצמו שלא ירגיש אפילו לדברים המכעיסים וזו היא הדרך הטובה, ודרך הצדיקים הן עלובין ואינן עלובין שומעים חרפתם ואינם משיבין עושיין מאהבה ושומחים ביסורים, ועליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.